

Opanuj sztukę mistrzowskiej kompozycji – twórz zachwycające, artystyczne fotografie!

# Kompozycja **Tomasz J. Gałązka** obrazu fotograficznego

- Jak świadomie dobrać i układać elementy w kadrze, aby tworzyć przyciągające uwagę obrazy?
- Jak efektywnie grać symetrią, perspektywą, tłem, kształtem i kolorem?
- Jak komponować obrazy w makrofotografii, zdjęciach ludzi, krajobrazów czy architektury?



## » Idź do

- Spis treści
- Przykładowy rozdział

## » Katalog książek

- Katalog online
- Zamów drukowany katalog

## » Twój koszyk

- Dodaj do koszyka

## » Cennik i informacje

- Zamów informacje o nowościach
- Zamów cennik

## » Czytelnia

- Fragmenty książek online

## » Kontakt

Helion SA  
ul. Kościuszki 1c  
44-100 Gliwice  
tel. 32 230 98 63  
e-mail: helion@helion.pl  
© Helion 1991–2011

## Kompozycja obrazu fotograficznego

Autor: [Tomasz J. Gałązka](#)  
ISBN: 978-83-246-2956-5  
Format: 170×230, stron: 328



### Opanuj sztukę mistrzowskiej kompozycji – twórz zachwycające, artystyczne fotografie!

- Jak świadomie dobierać i układać elementy w kadrze, aby stworzyć przyciągającą uwagę obrazę?
- Jak efektownie grać symetrią, perspektywą, tłem, kształtem i kolorem?
- Jak komponować obrazy w makrofotografii, zdjęcia ludzi, krajobrazów czy architektury?

Podobnie jak harmonijne ułożenie dźwięków tworzy poruszającą zmysły muzykę, tak umiejętne dobranie poszczególnych elementów obrazu – kolorów, kształtów i obiektów – składa się na zachwycające, pełne ekspresji zdjęcie. Piękno fotografii budzi się do życia zarówno dzięki idealnemu ułożeniu w kadrze współgrających ze sobą elementów, jak i kontrastowemu zestawieniu składników. Jednak niezależnie od użytych środków najważniejsze jest świadome ich wykorzystanie. Nawet najpiękniejszy temat zdjęcia, najciekawsze ujęcie może zostać zaprzepaszczone, jeśli elementy obrazu zostaną nieprawidłowo rozmieszczone lub znajdzie się na nim coś, co – jak fałszywy dźwięk w melodii – w rażący sposób zaburzy atmosferę lub odwróci uwagę odbiorców od głównego motywu. To właśnie kompozycja obrazu fotograficznego w dużej mierze decyduje o tym, czy zdjęcie nosi znamiona sztuki, czy nie.

Oto doskonały podręcznik dla fotografów, w którym zawarto popartą wieloma ciekawymi przykładami wiedzę na temat teorii kompozycji obrazu, teorii widzenia, zasad analizy i syntezy otoczenia. Dzięki niemu poznasz wszystkie najważniejsze zasady kadrowania zdjęcia, nauczysz się zręcznie grać kolorem, fakturą, perspektywą, bryłą czy deseniem. Zrozumiesz, jak ludzie patrzą i postrzegają otoczenie – to pozwoli Ci stworzyć przyciągające ich uwagę, zachwycające obrazy. Dowiesz się także, w jaki sposób analizować fotografie i komponowaną scenę, zachowywać spójność formy i treści zdjęcia oraz wykształcić w sobie cenną umiejętność naciskania spustu migawki zawsze w odpowiednim, niepowtarzalnym momencie. Każdy rozdział tej niezwyklej książki kończy się praktycznymi ćwiczeniami, których wykonanie pomoże Ci pogłębić i utrwalić zdobytą wiedzę.

**Zdobądź całą niezbędną wiedzę i zacznij świadomie  
kreować magię obrazu fotograficznego!**

# Spis treści

**Wstęp** [7]

**Rozdział 1.** Widzenie człowieka [11]

**Rozdział 2.** Analiza i synteza obrazu fotograficznego [25]

2.1. Zasada analizy [25]

2.2. Prawo syntezy [30]

**Rozdział 3.** Kompozycja formalna [35]

3.1. Ramka [36]

3.2. Pole obrazu [38]

3.3. Złoty podział i konstrukcja elementarna [42]

3.4. Motyw i treść w obrazie fotograficznym [46]

3.5. Trójkopodział i mocne punkty [48]

3.6. Linia [50]

3.7. Plama [55]

3.8. Zasada stałych stosunków [58]

3.9. Forma albo bryła [61]

3.10. Faktura [64]

3.11. Rytm [68]

3.12. Deseń albo wzór [72]

3.13. Symetria i asymetria [75]

3.14. Kompozycja skośna [78]

3.15. Kompozycja centralna [81]

3.16. Równowaga [86]

3.17. Punkty węzłowe kompozycji [91]

- 3.18. Zasada kierunku [95]
- 3.19. Linie wiążące [99]
- 3.20. Figury geometryczne [102]
- 3.21. Perspektywa zbieżna [105]
- 3.22. Perspektywa ptasia [110]
- 3.23. Perspektywa żabia [113]
- 3.24. Perspektywa powietrzna [116]
- 3.25. Emfaza [119]
- 3.26. Plany i tło [122]
- 3.27. Kontrast [124]
- 3.28. Grafizm [127]
- 3.29. Kolor [130]
- 3.30. Ostrość [135]
- 3.31. Złudzenie głębi [140]
- 3.32. Harmonia i dysonans [144]
- 3.33. Poza konwencją [146]
  - 3.33.1. High key [147]
  - 3.33.2. Low key [151]
  - 3.33.3. Motion blur [154]
  - 3.33.4. Konwersja koloru [157]
  - 3.33.5. Tilt-shift [160]
  - 3.33.6. Izohelia [162]
  - 3.33.7. Freelensing [165]
  - 3.33.8. Time lapse stopping (TLS) [168]
  - 3.33.9. Zooming [170]
  - 3.33.10. Slow sync flash [172]
  - 3.33.11. Fotomontaż [177]
  - 3.33.12. Panorama [182]
  - 3.33.13. Panoraming [186]

**Rozdział 4.** Kompozycja właściwa  
albo konstrukcja obrazu fotograficznego [189]

- 4.1. Proces fotografowania [189]
- 4.2. Jedność formy i treści [194]
- 4.3. Symbole w fotografii [197]
- 4.4. Wyrażanie uczuć [201]
- 4.5. Zasada podobieństw i przeciwieństw [205]
- 4.6. Fotografia opowiadająca albo sceny uliczne [207]
- 4.7. Fotografia socjologiczna [211]
- 4.8. Dynamika kompozycji obrazu fotograficznego [215]
- 4.9. Konwencje w kompozycji fotografii [219]
- 4.10. Niedopowiedzenie [222]
- 4.11. Obramowanie [224]
- 4.12. Multiplikacje [226]
- 4.13. Kompozycja relatywna [228]
- 4.14. Zmienność kompozycji [231]
- 4.15. Opis i podpis [234]

**Rozdział 5.** Komponowanie fotografii krajobrazowej [239]

**Rozdział 6.** Komponowanie fotografii portretowej [259]

**Rozdział 7.** Kompozycja fotografii architektury [275]

**Rozdział 8.** Komponowanie fotografii  
zbliżeniowej i makrofotografii [297]

**Słowniczek** [315]

**Bibliografia** [325]

## Rozdział 5.

# Komponowanie fotografii krajobrazowej

Wszystkie poznane zasady kompozycji można z powodzeniem stosować podczas fotografowania otoczenia. Otoczenie jest krajobrazem. Najczęściej słowo „krajobraz” jest kojarzone z szeroką przestrzenią pól, jezior i lasów. Rzadziej z miastem i z jego gładkimi jak stół asfaltami. Jeszcze rzadziej z wnętrzami budynków, które również mogą być swoistym krajobrazem.

W zależności od tego, co przedstawia, krajobraz można różnie nazywać: krajobraz wiejski, miejski, krajobraz morski, górski, krajobraz supermarketu i wiele innych.

Dla każdego krajobrazu zasady komponowania fotografii są takie same i zależnie od zamysłu artystycznego należy je stosować lub zupełnie lekceważyć. Możliwa jest taka sytuacja, w której twórca, sprzeniewierzając się ogólnie przyjętym regułom kompozycji obrazu fotograficznego, będzie układał zastane elementy po swojemu.

Ważnym elementem krajobrazu jest linia horyzontu, która rozdziela pole obrazu na część dolną i górną. Fotograf ma parę możliwości umiejscowienia linii horyzontu. Dużo zależy od zastanej formy. Jeśli elementy będące powyżej linii horyzontu mają ciekawą formę, to trzeba im poświęcić sporo miejsca i siłą rzeczy horyzont się obniży, pozostawiając więcej miejsca na górną część fotografii. Wzniesie się natomiast, gdy ciekawa forma związana z treścią fotografii będzie zajmowała jej dolną część.

Tak więc pozioma granica między górną a dolną częścią jest ruchoma. Zadaniem fotografa jest ustawić tę linię w polu obrazu tak, by kompozycja była harmonijna, ciekawa i by zwracała

uwagę. Jest to zadanie bez jednego wyraźnego rozwiązania. Właściwie rozwiązań tajemnicy kompozycji krajobrazu jest tyle, ilu twórców fotografii krajobrazowej.

Jeśli sięgnąć do przykładów dzieł największych mistrzów, to van Gogh malował w tym samym czasie ten sam krajobraz co Cézanne, a jednak ich dzieła są pod każdym względem inne.

Jak mawiał nestor polskiej fotografii Jan Bułhak (1876–1950):

*Pejzaż jest przymierzem duszy z ziemią, zasługuje na miłość i cześć.  
Pejzaż jest także świątynią — trzeba go uszanować, jeśli szanujemy  
nasze człowieczeństwo<sup>1</sup>.*

I jeszcze jeden znamienity cytat:

*Fotograf może się nie raz przyglądać własnym pejzażom, aby w nich  
znaleźć drogę do zrozumienia siebie.*

I dalej:

*Rozwiązanie zagadnienia ogólnego, jakie przedstawia stworzenie  
krajobrazu artystycznie wartościowego, musi wynikać przede  
wszystkim z samego procesu twórczości (...), jako wynik intuicji  
estetycznej i artystycznej twórcy<sup>2</sup>.*

Fotografowanie krajobrazu może przebiegać dwoma torami, których wybór zależy przede wszystkim od osobowości twórcy, a ponadto od warunków pracy, oświetlenia, czasu i stanu psychicznego osoby fotografującej. Pierwszy sposób polega na rejestracji otoczenia w formie impresji, przelotnego spojrzenia bez długich godzin oczekiwania, aż na przykład chmurka minie słońce. Czasami sposób ten jest stosowany podczas podróży, szybkiego przemieszczania się w terenie.

Druga metoda polega na zżyciu się z fotografowanym otoczeniem, na poznaniu jego wad i zalet. Fotograf długo wybiera najlepsze punkty widzenia i całymi godzinami czeka na właściwe oświetlenie.

Lubię wracać do już sfotografowanego miejsca i obserwować działanie czasu (zdjęcia 5.1 i 5.2).

Od bardzo dawna znałem to miejsce z widzenia. Charakterystyczne amfiteatralne położenie grobów dawało możliwość jed-

1

Jan Bułhak, *Estetyka światła*, Polska Drukarnia Artystyczna „Grafika”, Wilno 1936, s. 109.

2

Jan Sunderland, *Estetyka fotografii krajobrazu*, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1963, s. 4 i 5.





nocznego zarejestrowania wielu obiektów na jednej fotografii. Pierwszy śnieg całkowicie zmienił dekorację sceny. Rozjaśniła się, a rozproszone przez zachmurzone niebo światło dało prawie bezcieniowe oświetlenie. Tonacja nieba i ziemi stała się podobna, wszystko zawisło w białej przestrzeni.

Powstał nierealny, wyciszony wszechobecną bielą świat między niebem a ziemią, pełen wspomnień o najbliższych. Kompozycja skośna prowadzi widza od lewej góry do prawego dołu i dynamizuje cały układ.

Po raz kolejny przyjechałem tam w dzień Wszystkich Świętych i powtórzyłem ujęcie wykonane zimą ubiegłego roku. Czy badanie otoczenia za pomocą fotografii ma jakąś wartość? Na pewno ma wartość emocjonalną. Umożliwia wnikliwą obserwację zmian. Podstawową wadą takiego traktowania krajobrazu i jego elementów jest konieczność długiego czekania — na pewno nie jest to zajęcie dla niecierpliwych i przejezdnych, którzy fotografują krajobraz z okna wycieczkowego autokaru.

**5.1.**

75 mm, f/16, 1/60 s,  
ASA 100, aparat  
analogowy, statyw.



**5.2.**

75 mm, f/16, 1/250 s,  
ASA 400, aparat  
analogowy, statyw.

Charakter krajobrazu można z powodzeniem pokazać poprzez typowy dla niego fragment (zdjęcie 5.3).

Pofałdowana powierzchnia ziemi i długa ogniskowa obiektywu pozwoliły na otrzymanie zbioru linii zbiegających się gdzieś po prawej stronie poza ramką obrazu. Pochylone względem podstawy linie utworzyły kompozycję skośną. Słabo widoczna linia horyzontu tworzy wrażenie przestrzeni.

Monotonię równinnego krajobrazu można rozbić, umieszczając w jakimś miejscu, w mocnym punkcie, element, który będzie zwracał uwagę (zdjęcie 5.4).

Czerwony mak i białe chmury tworzą wystarczający kontrast kolorów, by widz nie znudził się śledzeniem drzew na horyzoncie równiny. Zainteresowały mnie chmury o ciekawym kształcie, dlatego zajęły one największą powierzchnię pola obrazu.



**5.3.**

200 mm,  $f/11$ ,  $1/60$  s,  
ASA 100, aparat  
analogowy, statyw.



**5.4.**

28 mm,  $f/8$ ,  $1/250$  s,  
ASA 100, aparat  
analogowy.

Krajobraz jest stworzony do stosowania efektu perspektywy powietrznej (zdjęcie 5.5).

Obramowanie na pierwszym planie kontrastuje z ukrytymi za lekką mgiełką elementami krajobrazu. Kompozycja z obramowaniem została wzmocniona perspektywą powietrzną w celu pokazania przestrzeni.

Opisując tę fotografię, nie można nie wspomnieć o roli statywu. Należy on do podstawowego wyposażenia fotografa. Szczególnie przydatny jest ciężki statyw trójnożny, który stabilizuje aparat. Używanie statywu poprawia komfort pracy podczas komponowania, ponieważ aparat unieruchomiony statywem nie zmienia położenia, co znacznie ułatwia spokojne i dokładne ustawienie ramki obrazu.

O ile fotografowanie krajobrazu przy użyciu bardzo krótkich czasów i ogniskowej obiektywu zbliżonej do standardowej jest możliwe bez podparcia aparatu statywem trójnożnym, to fotografowanie teleobiektywami i w warunkach o obniżonym natężeniu oświetlenia powinno się odbywać z użyciem solidnej podpory.

Mój statyw, drewniany staruszek, jest ciężki, ale po rozłożeniu obciążam go dodatkowo, wieszając pod nim kilkukilogramową torbę ze sprzętem fotograficznym.

**5.5.**

85 mm, f/13, 1/320 s,  
ISO 200, aparat cyfrowy  
z matrycą typu FF,  
statyw.





Fotografia krajobrazowa umożliwia ilustrowanie określonego nastroju, poczynając od radosnej wiosny, a kończąc na ponurej późnej jesieni (zdjęcia 5.6 i 5.7).

To klasyczne rozwiązanie kompozycji fotografii krajobrazu. Jego założenie jest takie, że uzyskany widok ma wprawiać widza w miły nastrój ciepłego majowego dnia z pogodnym niebem i kolorowymi połaciami pól. Linia horyzontu w połowie wysokości pola obrazu stabilizuje kompozycję, a czerwone maki na pierwszym planie i układ chmur dają wrażenie głębi.

**5.6.**

35 mm, f/16, 1/250 s,  
ISO 200, aparat cyfrowy  
z matrycą typu APS-C,  
statyw.

Atmosfera późnego zimowego popołudnia sprzyjała potraktowaniu zastanego odbicia bezlistnych drzew w wodach spokojnego stawu jako ilustracji do któregoś z nokturnów Chopina.

Spokojne i drgające rytmy czarnych akcentów na lekko falującej powierzchni wody oraz kontrasty walorów wywołują niezrozumiały niepokój, oczekiwanie i domysły. Ledwie dostrzegalna linia brzegu może być jednocześnie horyzontem dzielącym całą kompozycję w połowie wysokości. Pomimo takiego położenia linii horyzontu, które powinno stabilizować układ, kompozycja ma cechy dynamicznego migotania i zaprasza do ciągłego przesuwania wzroku w linii pionowej od statycznych pni drzew do pofalowanych linii ich odbić.

**5.7.**

50 mm,  $f/5,6$ ,  $1/125$  s,  
ASA 100, aparat  
analogowy, statyw.

Dopiero kilka lat po zrobieniu tej fotografii zobaczyłem mające podobną formę dzieło *Staw — blask księżyca* z 1904 roku, autorstwa wybitnego amerykańskiego fotografa Edwarda Stei-

chena (1879 – 1973). Dzieło Steichena zostało sprzedane w 2006 roku na aukcji w nowojorskim domu aukcyjnym Sotheby's za blisko trzy miliony dolarów.

Jednostajny, a czasami nudnawy krajobraz dobrze jest ożywić jakimiś detalami nazywanymi sztafażem, czyli dosłownie: ozdobą. W krajobrazie sztafażem jest najczęściej człowiek widziany z pewnej odległości, nienarzucający zmiany sposobu percepcji fotografii krajobrazowej.

Najlepiej jest tak komponować fotografię krajobrazu, by sztafaż był w jakiś sposób związany z tematem głównym (zdjęcie 5.8).

Zimowe kontrasty sprzyjają zabawom formalnym z kształtami i ich wzajemnym układem. Ciemne sylwetki drzew są ustawione zgodnie z zasadami perspektywy zbieżnej i prowadzą widza wprost do spacerowiczów stanowiących sztafaż. Pochylone gałęzie zamykają kompozycję w czarno-białym obramowaniu. Naturalny, od lewej do prawej, kierunek percepcji wywołuje wrażenie, że widoczni na fotografii ludzie zbliżają się do widza. Skośne i pionowe linie zwiększają dynamikę kompozycji.

**5.8.**

35 mm, f/11, 1/125 s,  
ASA 200, aparat  
analogowy, statyw.





Krajobraz wiosenny na nizinach przecinają równoległe linie granic pól (zdjęcie 5.9).

Pasy pól wypełniają całą powierzchnię tej fotografii. Jaskrawy żółty kolor i zieleń z szarym uaktywniają kompozycję. Dynamizuje ją również układ skośnych linii. Wzrok, kierowany liniami krawędzi pól, wędruje pomiędzy charakterystycznymi punktami. Oglądający w pierwszej kolejności znajduje sylwetkę pracującego człowieka, później dostrzega dach domu. Uzupełnieniem całości jest wyobrażenie brzęczenia pracowitych pszczół ciężko pracujących na kwiatkach rzepaku.

Perspektywa pasowa została wzmocniona poprzez zagęszczenie elementów. Taką kompresję detali uzyskałem, używając obiektywu długoogniskowego.

**5.9.**

135 mm,  $f/10$ ,  $1/320$  s,  
ISO 200, aparat cyfrowy  
z matrycą typu APS-C,  
statyw.



Fotografie ze słońcem w roli głównej przedstawiają głównie efektowne chwile, gdy złocista kula zmęczona całym dniem pracy chowa się za linią horyzontu.



Czasami fotografuję słońce w innej sytuacji (zdjęcie 5.10).

Siedzący w pobliżu ptak rozpoczął trele, witając nowy dzień. Świt ma swoje kolory. Agresywny pomarańcz, lekko tłumiony przez mgłę, ustępuje miejsca brązom, ciemnym zieleniom i niebieskim szarościom. Centralnie umieszczony najjaśniejszy punkt narzuca sposób oglądania tej fotografii. Zamgloną linię horyzontu umieściłem w połowie wysokości pola obrazu, stabilizując w ten sposób kompozycję i nadając jej charakter uroczystego widowiska.

**5.10.**

28 mm, f/9, 1/80 s,  
ISO 200, aparat cyfrowy  
z matrycą typu FF,  
statyw.

Krajobraz miejski zawiera wiele detali stworzonych przez człowieka, dość trudno znaleźć w nim spokój i równowagę (zdjęcie 5.11).

Styczienny świt zastał mnie w drodze do pracy. Mimo pośpiechu nie mogłem nie sfotografować tego fascynującego widoku, pełnego zarazem ciepła i grozy. Detale miasta przeszkadzają w pełnej kontemplacji interesującego zestawu kolorów namalowanego przez gorącą gwiazdę. Skośne położenie osi jezdni, białe punkty świateł samochodów, duże kontrasty oraz sąsiedztwo chłodnych i ciepłych kolorów wzmacniają nastrój nieznanego. Wstaje dzień. Jaki on będzie, nie wie nikt.

**5.11.**

28 mm, f/5, 1/125 s,  
ISO 400, aparat cyfrowy  
z matrycą typu APS-C.



Fotografia krajobrazu zawsze kryje jakąś tajemnicę (zdjęcie 5.12).

Podstawowym założeniem tego projektu było pokazanie starodawnego miasta z jego zamierzchną i tajemniczą przeszłością. Tajemnica kryje się w mroku, w niedopowiedzeniach ciemnych czerwni, w błękitach utopionych w szeroko rozlanych wodach rzeki. Przeszłość miasta, jego historia, nastrój tajemnicy wiążą



się z niewyjaśnionymi wydarzeniami, w których brali udział władcy i ich poddani, z opowieściami o żebrakach i ulicznych ryszotkach, o pięknych miłościach i wylupywaniu oczu za niesubordynację.

#### 5.12.

28 mm, f/11, 3 s,  
ASA 100, aparat  
analogowy, statyw.

Kompozycja tej fotografii jest niezrównoważona. Prawa jej część jest wyraźnie „cięższa” wizualnie od lewej. Dlatego percepcja obrazka wymaga ciągłego przenoszenia wzroku z miejsca na miejsce, co wytwarza znane z teorii widzenia napięcie wizualne. Zestawienia kolorów także nie sprzyjają nudzie.

W każdej kompozycji widz poszukuje miejsc kontrastowych, stąd moje wyczekiwanie na chwilę, aż niebo nad czarnymi sylwetkami wież katedry i zamku pojaśnieje.

Fotografia doskonale nadaje się do badania zmienności krajobrazu (zdjęcie 5.13).

Zadanie jest proste: w celu porównania wyglądu określonego fragmentu krajobrazu należy wykonać jego kilka fotografii w różnych sytuacjach.

Realizacja takiego projektu polega na wyborze miejsca i regularnym odwiedzaniu go z aparatem fotograficznym.



Fotografia krajobrazu może być zwyczajnym dokumentem z zapisem czasu i miejsca jej wykonania, ale jednocześnie może realizować głębsze treści, jak na przykład: refleksje nad przemianami, zmiany oświetlenia tego samego miejsca czy wreszcie wspomnianie tamtych dni. W celu pełniejszej i jednoczesnej percepcji tych kilku obrazków skomponowałem je na jednej płaszczyźnie.

Zasadnicze znaczenie w kompozycji fotograficznego krajobrazu ma oświetlenie (zdjęcie 5.14).

Przednie oświetlenie wydobywa kształty fotografowanych elementów i umożliwia zwiększenie wrażenia głębi. Kolory stają się bardziej nasycone i bardziej „prawdziwe”. Takie światło sprawia, że krajobraz zyskuje wymiar poetycki, a nie jest tylko oschłym spisem inwentarza. Pewne znaczenie mają kontrasty, występujące dość intensywnie na tej fotografii. To dzięki nim obrazek jest bardziej klarowny i niepozbawiony dramatycznego wyrazu.

Fotografia ilustruje myśli fotografującego.

### 5.13.

24 mm, f/11, 1/60 s,  
ISO 200, aparat cyfrowy,  
statyw.



**5.14.**

24 mm, f/8, 1/80 s,  
ISO 400, aparat cyfrowy  
z matrycą typu APS-C,  
statyw.

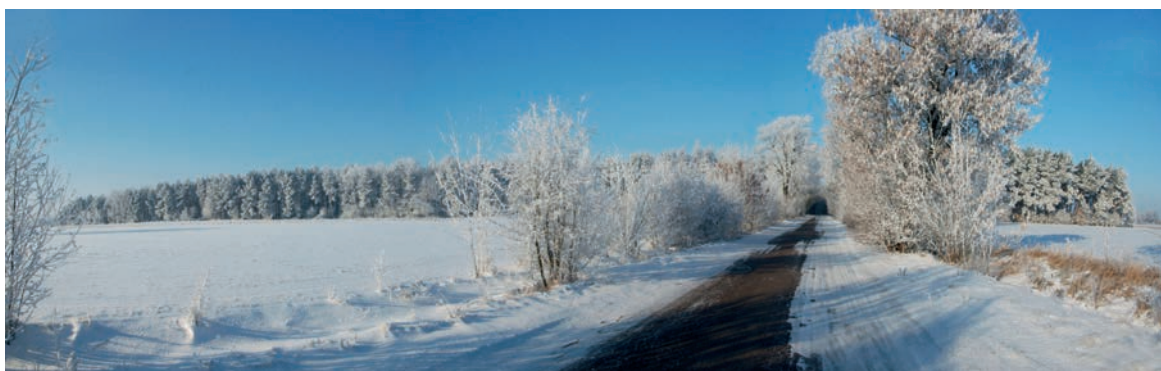
Kształt ramki pola obrazu i jej położenie narzuca forma rozciągniętych wzdłuż linii horyzontu elementów krajobrazu (zdjęcie 5.15).

Mroźny słoneczny poranek z czystym i rześkim powietrzem jest wręcz idealną chwilą na fotografowanie krajobrazu. Oszronione krzewy i drzewa oraz błękitne niebo tworzą dobrą atmosferę, skłaniającą do pozytywnego myślenia o przyszłości. Widoczna zbieżność linii poboczy drogi prowadzi widza w głąb nieznanego, niedopowiedzianego.

Horizontalny układ części krajobrazu spowodował, że zastosowałem technikę panoramy złożonej z trzech oddzielnych fotografii „zszytych” w programie graficznym. Fotografia obejmuje teren widoczny pod kątem około 120 stopni.

**5.15.**

35 mm, f/11, 1/250 s,  
ISO 200, aparat cyfrowy  
z matrycą typu APS-C,  
statyw, trzy fotografie  
na zakładkę o wielkości  
30 procent długości  
podstawy każdej z nich,  
obrót aparatu z obiektywem  
wokół środka optycznego obiektywu.



Krajobraz jest trójwymiarową przestrzenią, którą można symulować na fotografii, wykorzystując znane efekty kompozycyjne. Należy do nich perspektywa zbieżna (zdjęcie 5.16).

Praca skończona, można odjechać na zasłużony odpoczynek. Zbiegające się linie odprowadzają strudzonego oracza. Boczne popołudniowe światło wydobywa fakturę ziemi, wysokiej miedzy i polnej drogi. Zielone połacie ozimin zamykają kompozycję z obu stron, uspokajając ją mimo dynamicznych kontrastów.

**5.16.**

28 mm, f/11, 1/125 s,  
ASA 200, aparat  
analogowy, statyw.



Za pomocą fotografii fragmentów krajobrazu można spróbować wyrazić określoną myśl (zdjęcie 5.17).

Był grudzień 1993, znalazłem się tu przypadkowo. Nie byłem przygotowany na fotografowanie w takim półmroku bez użycia statywu. Ustawiłem czas najkrótszy ze wszystkich możliwych, tak by fotografia nie była poruszona.

W tej kompozycji pojawiają się symbole. Latarnia symbolizuje sygnał, poszukiwanie zguby, wiedzę, poszukiwanie prawdy, światło duchowe, mijającą chwilę, poszukiwanie prawdziwego człowieka. „Najlepszy to człowiek, jakiego w Rzeczypospolitej możesz znaleźć, z latarnią przez trzy roky i sześć niedziel chodząc” — powiedział Zagłoba o Podbipięcie w *Ogniem i mieczem*



5.17.

Henryka Sienkiewicza (1846 – 1916)<sup>3</sup>. Czerwień symbolizuje wiele rzeczy, w tym przypadku może to być miłość, odwaga, gniew, męskość, radość, namiętność, szczęście, grzech, miłosierdzie, ciepło, oddanie, męczeństwo. Ławce także można przypisać różne znaczenia, w tym przypadku może być ona symbolem oczekiwania, nieszczęścia, niespełnienia, wyznania, zwierzeń, spotkania, zawodu miłosnego.

Proponuję w ramach ćwiczenia spróbować wymyślić historię adekwatną do tej kompozycji.

Nie mogę nie wspomnieć tu o wybitnym twórcy fotografii krajobrazowej, amerykańskim fotografe i pianicie Anselu Adamsie

3

Henryk Sienkiewicz,  
*Ogniem i mieczem*, t. II,  
Beskidzka Oficyna Wy-  
dawnicza, Bielsko-Biała  
1994, s. 198.



(1902 – 1984), który był autorem systemu strefowego, umożliwiającą większą kontrolę nad jakością techniczną obrazu fotograficznego. Adams napisał wiele tekstów o fotografii, w tym w szczególności o fotografii krajobrazowej. Pisał:

*Wierzę w piękno. Wierzę w kamienie i wodę, powietrze i ziemię, ludzi, ich przyszłość, ich przeznaczenie.*

I gdzie indziej:

*Byłem w stanie wyobrazić sobie pożądany obraz: nie takim, jakim jawił mi się w rzeczywistości, ale takim, jakim go czułem, i takim, jakim chciałem, żeby był<sup>4</sup>.*

Warto obejrzeć fotograficzne dzieła Ansela Adamsa.

4

Oba cytaty pochodzą ze strony: <http://pl.wikiquote.org/wiki/Fotografia>.

### Ćwiczenie 5.1.

Wykonanie tego ćwiczenia będzie wymagało dużego poświęcenia i cierpliwości. Proponuję wybrać jakieś miejsce w terenie i fotografować je raz w miesiącu. Będzie to doskonały materiał do przekazywania różnych treści.

### Ćwiczenie 5.2.

Wykonaj fotografię krajobrazu ilustrującą nastrój deszczowej pogody.

### Ćwiczenie 5.3.

Proponuję wykonanie fotografii krajobrazu miejskiego w dzień, przy długim czasie otwarcia migawki, na przykład 10 – 20 sekund. Fotografia powinna być wykonana w ruchliwym miejscu, pełnym przechodniów i pojazdów. Aparat powinien być zamocowany na statywie.

### Ćwiczenie 5.4.

Sfotografuj łąkę o świcie.

### Ćwiczenie 5.5.

Sfotografuj wysoki las sosnowy w czasie słonecznej pogody z mgłą.

**Ćwiczenie 5.6.**

Droga jest nieodłącznym składnikiem krajobrazu. Proponuję wykonanie fotografii polnej drogi w ten sposób, by nie były widoczne żadne atrybuty współczesności. Tak mogłaby wyglądać droga, którą wojska pod wodzą polskiego króla Władysława Jagiełły (1351 – 1434) szły w lipcu 1410 roku na Grunwald.

**Ćwiczenie 5.7.**

Wyszukaj w terenie miejsce, z którego widać kilkukilometrowy odcinek drogi poza miastem, i wykonaj fotografię tej drogi wieczorem, w czasie gdy przejeżdża nią wiele pojazdów. Na fotografii powinna być widoczna droga, jej otoczenie, a także kolorowe smugi narysowane przez światła pojazdów. Zwróć uwagę na niebo, które jest nieodłącznym elementem krajobrazu. Powinno ono być czytelne i zapełnione właściwymi atrybutami.

**Ćwiczenie 5.8.**

Wykorzystaj do pokazania krajobrazu odbicie w lustrze wody — morza, jeziora, stawu, kałuży.

**Ćwiczenie 5.9.**

Sztafaż ożywia krajobraz. Wędrując krawędzią szerokiej doliny, odszukaj element, który mógłby być sztafażem, i sfotografuj taki krajobraz.

**Ćwiczenie 5.10.**

Wykonaj fotografię krajobrazu miejskiego w postaci panoramy.

**Ćwiczenie 5.11.**

Krajobraz przemysłowy może nieść pozytywne treści. Spróbuj wykonać fotografię, która będzie pokazywała konieczność istnienia przemysłu.

**Ćwiczenie 5.12.**

Pokaż za pomocą fotografii krajobraz zdegradowany przez człowieka.

Podobnie jak harmonijne ułożenie dźwięków tworzy poruszającą zmysły muzykę, tak umiejętne dobranie poszczególnych elementów obrazu – kolorów, kształtów i obiektów – składa się na zachwycające, pełne ekspresji zdjęcie. Piękno fotografii budzi się do życia zarówno dzięki idealnemu ułożeniu w kadrze współgrających ze sobą elementów, jak i kontrastowemu zestawieniu składników. Jednak niezależnie od użytych środków najważniejsze jest świadome ich wykorzystanie. Nawet najpiękniejszy temat zdjęcia, najciekawsze ujęcie może zostać zaprzepaszczone, jeśli elementy obrazu zostaną nieprawidłowo rozmieszczone lub znajdzie się na nim coś, co – jak fałszywy dźwięk w melodii – w rażący sposób zaburzy atmosferę lub odwróci uwagę odbiorców od głównego motywu. To właśnie kompozycja obrazu fotograficznego w dużej mierze decyduje o tym, czy zdjęcie nosi znamiona sztuki, czy nie.

Oto doskonały podręcznik dla fotografów, w którym zawarto popartą wieloma ciekawymi przykładami wiedzę na temat teorii kompozycji obrazu, teorii widzenia, zasad analizy i syntezy otoczenia. Dzięki niemu poznasz wszystkie najważniejsze zasady kadrowania zdjęcia, nauczysz się zreżimować kolor, fakturę, perspektywę, bryłę czy deseniem. Zrozumiesz, jak ludzie patrzą i postrzegają otoczenie – to pozwoli Ci tworzyć przyciągające ich uwagę, zachwycające obrazy. Dowiesz się także, w jaki sposób analizować fotografię i komponowaną scenę, zachowywać spójność formy i treści zdjęcia oraz wykształcić w sobie cenną umiejętność naciskania spustu migawki zawsze w odpowiednim, niepowtarzalnym momencie. Każdy rozdział tej niezwyklej książki kończy się praktycznymi ćwiczeniami, których wykonanie pomoże Ci pogłębić i utrwalić zdobytą wiedzę.

### Dzięki tej książce:

- dowiesz się, jak wzrok i mózg odbierają kształty, formę, przestrzeń, światło, kolor, ruch, dynamikę czy ekspresję
- nauczysz się patrzeć na fotografowaną scenę tak, jak aparat fotograficzny i świadomie dobierać fragmenty otoczenia do kompozycji sceny
- poznasz wszystkie zasady komponowania obrazu fotograficznego – począwszy od słynnego „złotego podziału” i trójpodziału, po granie symetrią lub asymetrią, operowanie kolorem, fakturą, tłem, perspektywą, deseniem czy bryłą
- odkryjesz, jak zachować jedność formy i treści oraz jak świadomie używać symboli w fotografii
- zrozumiesz wymagania dynamiki kompozycji obrazu oraz zasady podobieństw i przeciwieństw
- opanujesz sposoby artystycznego komponowania zdjęć krajobrazu i architektury, portretów oraz zbliżeń i makrofotografii

**Zdobądź całą niezbędną wiedzę i zacznij świadomie kreować magię obrazu fotograficznego!**

**Tomasz J. Gałązka** zajmuje się profesjonalną fotografią, głównie dokumentalną, od ponad trzydziestu lat. Opublikował przeszło 6 tysięcy fotografii w rozmaitych albumach, czasopiśmie, katalogach, folderach i kalendarzach oraz miał kilkanaście wystaw indywidualnych. Na stałe współpracuje z portalem internetowym Polska.pl i „Reader’s Digest Przegląd – Nasza Piękna Polska”. Należy do Stowarzyszenia Autorów Polskich.

Patroni medialni:



**Optyczne.pl**

W katalogu: 3911



Sprawdź najnowsze promocje:  
• <http://helion.pl/promocje>  
Książki najchętniej czytane:  
• <http://helion.pl/bestsellery>  
Zamów informacje o nowościach:  
• <http://helion.pl/nowosci>

Helion SA  
ul. Koszalińska 16, 44-100 Gliwice  
tel.: 32 230 98 43  
e-mail: [helion@helion.pl](mailto:helion@helion.pl)  
<http://helion.pl>

**helion.pl**  
Księgarnia  
Internetowa

Cena 69,00 zł

ISBN 978-83-246-2956-5



**Informatyka w najlepszym wydaniu**

9 788324 629565